

Vrže u vás saranče vrzavá?

seriál
**PŘÍRODA
VALAŠSKA**

Na saranči vrzavou (*Pso-phus stridulus*) můžeme nara-zit v teplém a slunečném srpnu či v září na pastvi-nách na jižních svazích Vsetínských vrchů a Javor-níků. Z vyprávění starou-sedlíků je zřejmé, že se dříve jednalo o nejhojnější a nej-viditelnější saranči pozdní-ho léta.

Momentálně víme na Va-lašsku o zhruba třice-ti místech, kde žije. Nej-více je jich v bočních údolích na příto-cích Vsetín-ské Bečvy. Ještě v se-dmdesátých letech 20. sto-letí ale žila sarančata i se-verněji v okolí Horní Bečvy či Bílé. Dříve pak i na Rad-hošti či přímo ve Valašském Meziříčí.

Vydává chrastivý až vr-zavý zvuk a vyskytuje se zejména v okolí Halenkova či Huslenek. Vrzavý zvuk vydávají tmavě zbarvení samci, které vyruší chůze lidí a odletují pak od nohou. Při několikametrovém letu jsou dobře patrná jejich čer-vená křídla. Samice jsou za-valitější a mohutnější a hlavně nelétají. Saranče má tak jen omezené možnosti migrace. Samice většinou za celý život neopustí místo svého narození, samci létají jen několik stovek metrů do okolí.

Saranče má v oblibě pře-devším osluněné, jižně ori-entované svahy, na kterých se ještě pase dobytek. Dává přednost ovčím pastvinám nebo pastvinám, které byly nedávno opuštěny a ještě nestačily zarůst keři a nále-tem stromů. Podmínkou je, aby se na lokalitě nacházelo dostatečné množství naru-šené půdy, kde samice kla-dou vajíčka, a zároveň i tep-

lá nízká vegetace, ve které nacházejí úkryt a potravu. Saranče může žít jen tam, kde je člověk dobrým hos-podářem. Tam, kde nebylo kosení či pastva luk přeru-šena.

V případě omezení pas-tvy, seče či jiného obhospo-dařování, nebo naopak pří-liš intenzivního hospodaře-ní a hnojení dochází velmi rychle k přeměně trávníku. Nízké bylinky a tráva jsou zastíněny rychle rostoucími vysokými rostlinami.

Důvodem je velké množ-ství živin, které se hromadí

z odumře-lých rost-lin. A na zarostlých loukách saranče nedokáže žít. Proč se saranče z české kra-jiny tak rychle vy-

tratila? Smrtící ránu jí daly poválečné změny v země-dělském hospodaření. Pů-vodní mozaika soukromého maloplošného hospodaření, na které závisel její osud, byla rozbita.

Co na většině území Čes-ké republiky zbylo, to jsou velké širé lány charakter-izované výstižně jako biolo-gické pouště. Saranče tak v současnosti přežívá jen na několika málo místech, kte-ré je možné přirovnat k izo-lovaným ostrůvkům v moři zemědělsky intenzivně vyu-žívané krajiny.

I v současnosti početné kolonie saranče mohou být v případě útlumu či změně hospodaření velmi záhy na pokraji vymření. Rozšíření saranče vrzavé na Valašsku se nyní mapuje. Pokud jste na svých vycházkách sa-ranči vrzavou někde potka-li, dejte to prosím vědět entomologovi Muzea regionu Valašsko Lukáši Spitzerovi. Přispějete tak k poznání to-hoto zajímavého hmyzu.

Autor: Lukáš Spitzer, Muzeum regionu Valašsko, entomolog a vedoucí přírodovědného oddě-lení, pracoviště Vsetín